

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph. D.,
ve věci

žalobkyně: R. D., narozena X,
bytem X,

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 12. 2022, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 12. 2022, č. j. X, a ze dne 30. 6. 2022, č. j. X, **se zrušují** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se včasnou žalobou domáhala přezkoumání zákonnosti napadeného rozhodnutí žalované ze dne 30. 12. 2022, č. j. X, jímž byly zamítnuty námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 30. 6. 2022, č. j. X. Rozhodnutím ze dne 30. 6. 2022 zamítla žalovaná žalobkyni žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínek podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Děčín ze dne 29. 6. 2022 nebyla žalobkyně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu její pracovní schopnost poklesla pouze o 25 %. Současně žalobkyně navrhla, aby soud uložil žalované povinnost nahradit jí náklady soudního řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Žaloba

2. Žalobkyně namítala, že napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a bez přihlédnutí k § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění a k příloze vyhlášky č. 359/2009 Sb. Dále uvedla, že nebyla přizvána na jednání posudkového lékaře, a tudíž si posudkový lékař nemohl učinit odpovídající představu o jejím zdravotním stavu.
3. Uvedla, že důvodem pro zamítnutí žádosti o invalidní důchod byla skutečnost, že chodí do práce, kam musí chodit z ekonomických důvodů. Pokračovala, že dalším důvodem byla skutečnost, že neuplatňuje své nedokončené vzdělání v chemickém průmyslu, není negramotná, nezaměstnaná, snaží se o výchovu tří dětí (daňových poplatníků).
4. Žalobkyně konstatovala, že se orientuje v čase, ale nikoliv v prostoru. Považovala za neadekvátní závěr o své prostorové orientaci učiněný na základě příchodu a odchodu do ordinace.
5. Sdělila, že její zhoršování sluchu není přirozené zhoršení v důsledku stárnutí. Poukázala na skutečnost, že v životě třikrát prodělala herpetickou infekci, což je podle žalobkyně alarmující, přičemž průběh se zhoršuje a nese s sebou trvalé následky. Uvedla, že v posudku nebyla zohledněna její nadměrná únava a značný pokles výkonu v důsledku v důsledku opakovaného zasažení viry (herpes, borelióza, covid-19).
6. Žalobkyně uvedla, že nebyla řádně zhodnocena příčina nystagmu, a to atypické trvalé poškození s drážděním, dle oddílu A, položky 8 přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb. Dodala, že samotný vestibulární systém není postižen, ale je postižen mozek, který vyvolává těžký, trvalý záchvat, kdy dobu mezi záchvaty počítá na minuty v průběhu dne. Pokračovala, že v položce 8c, pokles pracovní schopnosti o 50-70 %, se hovoří o záchvatech delšího trvání několikrát měsíčně a záchvatech v klidu, což odpovídá jejímu průběhu nemoci. Žalobkyně podotkla, že záchvaty má v sedě, v leže, v naprostém a dlouhotrvajícím klidu a okamžitě po otevření očí po spánku, což nebylo v posudku zohledněno. Uvedené včetně rozostřeného vidění výrazně omezuje žalobkyni při práci v administrativě. Dále žalobkyně trpí ztrátou rovnováhy, narážením, nevolnostmi, značnou nejistotou a těžkou orientací. Také zapomíná, což kompenzuje podpůrnými prostředky. Žalobkyně musí pravidelně cvičit, aby byla schopná zvednout se z postele.

Vyjádření žalované k žalobě

7. Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě popsala legislativu, která se aplikuje při rozhodování správních orgánů v řízeních o invalidním důchodu. Žalovaná podotkla, že z vypracovaného posudku ze dne 15. 12. 2022 vyplývá, že žalobkyně není invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost pouze o 25 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole VIII, oddíl A, položka 8b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Žalovaná shledala uvedený lékařský posudek úplným, celistvým a přesvědčivým. S ohledem na námitky žalobkyně navrhla žalovaná vypracování posudku Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, který stanoví pokles pracovní schopnosti žalobkyně. Za dosud zjištěného skutkového stavu žalovaná setrvala na závěrech napadeného rozhodnutí.

Ústní jednání

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

8. Při ústním jednání soudu konaném dne 12. 12. 2023 žalobkyně odkázala na písemné znění žaloby. Žalobkyně navrhla, aby soud žalobě vyhověl, přičemž náhradu nákladů řízení nežádala.
9. Pověřená pracovnice žalované odkázala na písemné vyjádření k žalobě a s ohledem na závěry posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem ze dne 21. 9. 2023 ponechala rozhodnutí ve věci na úvaze soudu. Náhradu nákladů řízení nežádala.
10. Soud ve věci provedl dokazování posudkem a protokolem z jednání Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem ze dne 21. 9. 2023.

Posouzení věci soudem

11. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s.
12. Soud podle § 56 odst. 1 s. ř. s. přistoupil k přednostnímu projednání věci, a to s ohledem na výsledek posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 21. 9. 2023.
13. Po přezkoumání skutkového a právního stavu a provedeném ústním jednání, při kterém se provádělo dokazování zdravotním posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem (dále jen „posudková komise“) ze dne 21. 9. 2023 dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
14. Z obsahu předloženého správního spisu soud zjistil, že žalovaná vydala rozhodnutí ze dne 30. 6. 2022, kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o invalidní důchod. Uvedené rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku posudkové lékařky Okresní správy sociálního zabezpečení Děčín MUDr. J. C. ze dne 29. 6. 2022, která posoudila zdravotní stav žalobkyně a dospěla k závěru, že se jednalo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav dle § 26 zákona o důchodovém pojištění, jehož rozhodující příčinou s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v příloze k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“), a to v kapitole VI, položce 7b. Míra poklesu pracovní schopnosti činila 25 %. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se dle § 3 a § 4 vyhlášky o posuzování invalidity neměnila.
15. Proti uvedenému rozhodnutí podala žalobkyně námitky, které žalovaná zamítla napadeným rozhodnutím. Žalovaná si v řízení o námitkách vyžádala nový posudek o invaliditě žalobkyně ze dne 15. 12. 2022, který vypracovala posudková lékařka Lékařské posudkové služby České správy sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem (dále jen „LPS“) MUDr. D. H. Tato posudková lékařka opětovně posoudila zdravotní stav žalobkyně a dospěla k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole VIII, oddíl A, položce 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Míra poklesu pracovní schopnosti činila 25 %.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

16. Podle ustanovení § 39 odst. 1 až 5 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla
- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
 - b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
 - c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.
17. Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
18. Při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu,
- a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost,
 - b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,
 - c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován,
 - d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával,
 - e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %,
 - f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.
19. Za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí.
20. Způsob posouzení a procentní míry poklesu pracovní schopnosti, co se rozumí zcela mimořádnými podmínkami, způsob zhodnocení a využití zachované pracovní schopnosti podle § 39 odst. 4 písm. e) zákona o důchodovém pojištění, pak stanovuje prováděcí předpis, konkrétně
vyhláška
č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity.
21. Jedním z předpokladů pro vznik nároku na invalidní důchod alespoň prvního stupně je existence invalidity pojištěnce, která dosahuje alespoň zákonem stanovené hranice 35 % (srov. § 38 a § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Bylo proto třeba zjistit, zda žalobkyně splňovala ke dni 30. 12. 2022, tedy ke dni vydání napadeného rozhodnutí, podmínky invalidity alespoň prvního stupně, tj. zda nastal pokles pracovní schopnosti nejméně o 35 %.
22. Soud se nespokojil se závěry posudku ze dne 15. 12. 2022, a protože nemá odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity především závisí, vyžádal si v rámci předmětného soudního řízení v intencích § 52 odst. 1 v návaznosti na § 77 s. ř. s. odborný posudek od posudkové komise, která je v těchto věcech dle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, povolána k posouzení zdravotního stavu

žalobkyně. Tato komise nově posoudila celkový stav žalobkyně, dále také posoudila pokles její pracovní schopnosti a zaujala posudkový závěr o invaliditě žalobkyně.

23. Z obsahu posudkové dokumentace vypracované posudkovou komisí soud zjistil, že komise jednala v řádném složení, posudek byl vypracován po studiu a zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně na základě předložené lékařské dokumentace a odborných lékařských nálezů dne 21. 9. 2023. Žalobkyně jednání komise byla přítomna a přímo při jednání komise byla vyšetřena odborným lékařem z oboru neurologie. Dále je z posudkové dokumentace patrné, jaké lékařské nálezy měla komise k dispozici. Na základě posouzení všech zdravotních nálezů relevantních pro souzenou věc, spisové dokumentace Okresní správy sociálního zabezpečení Děčín, spisové dokumentace námitkového řízení, zdravotní dokumentace praktického lékaře MUDr. R. K. a vlastního přešetření žalobkyně při jednání pak komise dospěla k závěru, že pokles pracovní schopnosti ke dni 30. 12. 2022 byl 35 %, což odpovídá invaliditě prvního stupně.
24. Komise konstatovala, že u žalobkyně se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole VIII, oddíl A, položce 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, a to chronický nystagmus II. až III. stupně měnící směr, ale směřující převážně doprava. Byla zvažována etiologie stavu po herpetické infekci v oblasti centrální nervové soustavy, levého ucha s dysfunkcí Eustachovy trubice, s vegetativním doprovodem a stavy rozostřeného vidění. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti dle tohoto zařazení je 35 % (rozmezí určené pro toto postižení je 20 % až 35 %). Vzhledem k dalším komorbiditám posudková komise použila horní hranici rozmezí, k použití § 3 odst. 1 a 2 citované vyhlášky posudková komise neshledala objektivní důvod. Posudková komise zdůvodnila odlišný závěr oproti závěru posudku v námitkovém řízení tím, že rekvalifikační potenciál vysokoškolsky vzdělané žalobkyně je problematický pro omezenou možnost řízení motorových vozidel, pro omezené možnosti celodenní práce s počítačem, pro omezené možnosti celodenní práce náročnější na zrakové funkce pro horizontální nystagmus III. stupně směřující vpravo s vegetativním doprovodem a rozostřeným viděním. Posudková komise dodala, že žalobkyně byla schopna vykonávat obecně práce administrativně sociálního charakteru, bez nutnosti celodenní práce s počítačem a práce náročné na zrakové funkce, a to v kratším pracovním úvazku.
25. Po zhodnocení výše předestřených důkazů, které byly provedeny při soudním jednání, soud konstatuje, že posudková komise jednala v řádném složení, že její posudek, jenž soud hodnotí jako stěžejní důkaz v tomto přezkumném soudním řízení, byl vypracován po náležitém zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně na základě předložené lékařské dokumentace a odborných lékařských nálezů. Žalobkyně byla přítomna při jednání komise.
26. Lékaři posudkové komise dospěli k odlišné kvalifikaci postižení žalobkyně než lékaři v předchozích posudcích. Posudková komise sice zařadila z funkčního hlediska dominantní onemocnění žalobkyně stejně jako lékařka v námitkovém řízení do kapitoly VIII, oddíl A, položka 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, avšak na rozdíl od posudkové lékařky v námitkovém řízení posudková komise zvolila horní hranici procentního rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti. Zdůvodnění odlišného závěru posudkové komise uvedl soud výše. Výsledným posouzením tedy bylo zjištěno, že míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně dosahuje 35 %. Žalobkyně tedy splnila podmínku invalidity prvního stupně dle zákona o důchodovém pojištění, neboť dosáhla minimální potřebné míry poklesu pracovní schopnosti o 35 %.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

27. Dále soud uvádí, že se ztotožnil s posudkovým závěrem komise a za daného stavu věci soud neshledal potřebu, aby byl výše citovaný posudek posudkové komise doplňován či aby byl případně ve věci vypracováván další posudek jinou posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí nebo dokonce aby bylo přikročeno ke znaleckému zkoumání zdravotního stavu žalobkyně. Požadavek v tomto směru ostatně v předmětném soudním řízení nevznesly ani žalovaná ani samotná žalobkyně poté, co byly seznámeny s posudkovým závěrem. Závěr soudu o tom, že v daném případě již nebylo zapotřebí provádět nějaké další dokazování, koresponduje ustálené judikatuře správních soudů včetně Nejvyššího správního soudu (viz např. jeho rozsudky ze dne 25. 6. 2003, č. j. 2 Ads 9/2003-50, který byl publikován ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 150/2004, nebo ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003-48, či ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 Ads 143/2008-92).
28. S ohledem na výše uvedené dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná, neboť žalovaná při svém rozhodování vycházela z neúplně zjištěného skutkového stavu.
29. K námitce žalobkyně, že během správního řízení nebyla vyšetřena posudkovým lékařem, soud uvádí, že pro účely posouzení žádosti o invalidní důchod je třeba určit míru poklesu pracovní schopnosti žadatele. Tento pokles je možno určit za pomoci zjišťovací lékařské prohlídky, avšak žádný právní předpis nestanoví povinnost takové vyšetření vždy nutně provést (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2012, č. j. 4 Ads 65/2012-21). Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, totiž v § 8 odst. 2 dává správnímu orgánu, který je příslušný k posouzení žádosti, možnost o zjišťovací lékařskou prohlídku požádat. Vlastní vyšetření lékaře, který plní úkoly okresní správy sociálního zabezpečení, patří mezi podklady pro rozhodování o žádosti o invalidní důchod, které odst. 8 téhož ustanovení vyjmenovává v demonstrativním výčtu. Z ničeho nelze dovodit, že by žadatel o invalidní důchod musel být posudkovým lékařem, resp. posudkovou komisí, obligatorně osobně vyšetřen. Jedná se pouze o možnost, kterou žalovaná, posudkoví lékaři či posudková komise disponují (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2012, č. j. 6 Ads 21/2012-30).
30. Soud proto napadené rozhodnutí pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. S ohledem na to, že stejnou vadou jako napadené rozhodnutí je zatíženo i rozhodnutí první instance, a to rozhodnutí žalované ze dne 30. 6. 2022, přistoupil soud i k jeho zrušení podle § 78 odst. 3 s. ř. s. Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. přitom platí, že pokud soud zruší rozhodnutí správního orgánu, je správní orgán v dalším řízení vázán právním názorem soudu. Bude proto na žalované, aby znovu o nároku žalobkyně rozhodla, přičemž bude vycházet z toho, že žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí byla invalidní v rozsahu prvního stupně invalidity.
31. Přestože žalobkyně měla ve věci plný úspěch a podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. měla vůči žalované právo na náhradu nákladů řízení, které před soudem důvodně vynaložila, žalobkyně náhradu nákladů řízení výslovně nepožadovala, a proto ji soud žalobkyni nepřiznal. Žalované soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť neměla ve věci úspěch.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 12. prosince 2023

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.